

Přístupy vybraného podniku k ochraně životního prostředí

Bakalářská práce

Studijní program:

B6208 Ekonomika a management

Studijní obor:

Podniková ekonomika

Autor práce:

Ladislav Šmika

Vedoucí práce:

Ing. Ladislava Míková
Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Zadání bakalářské práce

Přístupy vybraného podniku k ochraně životního prostředí

Jméno a příjmení: **Ladislav Šmika**
Osobní číslo: **E18000229**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**
Zadávací katedra: **Katedra podnikové ekonomiky a managementu**
Akademický rok: **2020/2021**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretický úvod do vztahu podniku k ochraně životního prostředí.
2. Analýza výrobního podniku Kofola a.s. a jeho dopad na životní prostředí.
3. Návrh ke zlepšení environmentální politiky podniku Kofola a.s.
4. Závěrečné doporučení na základě analýzy zjištěných skutečností.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

30 normostran

tištěná/elektronická

Čeština

Seznam odborné literatury:

- KOCMANOVÁ, Alena, HŘEBÍČEK, Jiří a kol. 2013. *Měření podnikové výkonnosti*. Brno: Karel Kovařík. ISBN 978-80-85763-77-5.
- PERRY, Martin. 2015. *Environmental policy for business a manager's guide to smart regulation*. First edition. New York Business expert press. ISBN 978-1-60649-670-1.
- TUHÁČEK, Miloš, JELÍNKOVÁ Jitka a kolektiv. 2015. *Právo životního prostředí*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing a.s. ISBN 978-80-247-9979-7
- VEBER, Jaromír a kol. 2015. *Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce*. 2. vyd. Praha: Management press s.r.o. ISBN 978-80-7261-210-9.
- Walker, I. 2013. *Výzkumné metody a statistika*. Praha:Grada. ISBN: 978-80-247-3920-5.
- PROQUEST. 2020. *Databáze článků ProQuest*[online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest.[cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz>.

Konzultant: Kateřina Ranochová, Sustainability Manager

Vedoucí práce:

Ing. Ladislava Míková

Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání práce:

31. října 2020

Předpokládaný termín odevzdání:

31. srpna 2021

L.S. prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2020

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že texty tištěné verze práce a elektronické verze práce vložené do IS/STAG se shodují.

18. března 2021

Ladislav Šmika

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na zhodnocení přístupu vybraného podniku a jeho vliv na životní prostředí. V úvodní části bakalářské práce jsou popsána teoretická východiska z pohledu problematiky environmentální politiky a jejího rostoucího významu, jak z hlediska globálních dopadů, tak z pohledu podnikového hospodářství. V praktické části je popisována nápojářská společnost Kofola a.s., kde jsou podrobně definovány činnosti, které Kofola aplikuje ke zmírnění dopadů na životní prostředí.

V závěru bakalářské práce je zpracováno hodnocení aktivit společnosti Kofoly a.s. v environmentální oblasti a jsou navržena opatření, která by společnost mohla použít ke snížení negativních dopadů, aby ještě více minimalizovala svůj dopad na životní prostředí při produkci svých výrobků.

Klíčová slova

ochrana životního prostředí, environmentální politika, systém environmentálního managementu, třídění odpadu

Annotation

The bachelor thesis focuses on the evaluation of the approach of the selected company and its impact on the environment. The introductory part of the bachelor's thesis describes the theoretical background from the perspective of environmental policy and its growing importance, both in terms of global impacts and in terms of business economics. The practical part describes the beverage company Kofola a.s., which defines in detail the activities that Kofola applies to mitigate environmental impacts.

At the end of the bachelor's thesis, an evaluation of the activities of Kofoly a.s. in the environmental field and measures are proposed which the company could use to reduce the negative impacts in order to further minimize its impact on the environment in the production of its products.

Keywords

environmental protection, environmental policy, environmental management system, waste sorting

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí mé bakalářské práce Ing. Ladislavě Míkové, za její cenné rady, připomínky, vstřícný přístup a rovněž za její čas, který mi věnovala v náročné době pandemie i mimo domluvené konzultace.

Obsah

Seznam ilustrací.....	13
Seznam tabulek.....	14
Seznam použitých zkratk.....	15
1 Úvod	16
2 Politika ochrany životního prostředí a její vývoj.....	17
2.1 Počátek průmyslu a vznik environmentální politiky	17
2.2 Environmentální politika Evropské unie	18
2.3 Počátky ochrany životního prostředí v Československé republice.....	18
2.4 Předmět environmentální politiky	18
3 Politika ochrany životního prostředí v ČR	20
3.1 Státní politika životního prostředí.....	20
3.2 Principy environmentální politiky	21
3.2.1 Princip prevence	21
3.2.2 Princip obezřetnosti (princip předběžné opatrnosti).....	22
3.2.3 Princip „Znečišťovatel platí“	22
3.2.4 Princip integrace politik.....	22
3.2.5 Princip subsidiarity	22
3.2.6 Princip udržitelného rozvoje.....	22
3.3 Udržitelný rozvoj	22
3.4 Subjekty environmentální politiky.....	23
3.4.1 Ministerstvo životního prostředí.....	24
3.4.2 Česká inspekce životního prostředí	24
4 Vztah podniku k ochraně životního prostředí.....	26
4.1 Nástroje environmentální politiky	26
4.1.1 Dobrovolné nástroje	27
4.2 Systém environmentálního managementu EMS.....	29

4.2.1	Plánování	32
4.2.2	Zavedení a provoz	33
4.2.3	Kontrola	36
4.2.4	Přezkoumání vedením systém EMS	38
5	Výrobní podnik Kofola a.s. a jeho vliv na životní prostředí	39
5.1	Představení společnosti Kofola a.s.	39
5.2	Historie společnosti.....	40
6	Ekonomický profil společnosti	42
6.1	Organizační struktura skupiny Kofola Československo	42
6.2	Přehled tržeb	43
6.3	Analýza dopadu výrobního podniku Kofola a.s. na životní prostředí	43
6.3.1	Uhlíková stopa.....	47
6.3.2	Odpadové hospodářství – balení.....	49
6.3.3	Odpadové hospodářství – snižování odpadů	50
6.3.4	Ochrana vodního zdroje.....	51
6.3.5	Biodiverzita a ochrana	52
7	Návrh ke zlepšení environmentální politiky podniku Kofola a.s.	55
7.1	Oblast 1: Semináře o třídění odpadu.....	55
7.2	Oblast 2: Snižování uhlíkové stopy	56
7.3	Oblast 3: Změna používání obalů	56
8	Závěrečné doporučení na základě analýzy zjištěných skutečností.....	57
	Seznam použité literatury	59

Seznam ilustrací

Obrázek 1 Mapa s trhy Skupiny Kofola	39
Obrázek 2 Organizační struktura Kofola Československo a.s.	42
Obrázek 3 Průzkum EKOfola.....	46

Seznam tabulek

Tabulka 1 Model PDCA	31
Tabulka 2 Přehled tržeb	43

Seznam použitých zkratek

ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
EA	Environmentální aspekty
EMAS	Systém ekologického řízení a auditu
EMS	Systém environmentálního managementu
EŠS	Ekologicky šetrné služby
EŠV	Ekologicky šetrné výrobky
EU	Evropská unie
IA	Interní audit
PDCA	Model plánuj, dělej, kontroluj, jednej
ŽP	Životní prostředí

1 Úvod

Životní prostředí je stále častěji zmiňovaný pojem, než tomu bylo na konci tisíciletí. S rostoucí populací, která nyní již představuje zhruba 7,8 miliardy lidí, zákonitě roste její vliv na kvalitu životního prostředí. Životní prostředí je součástí každého člověka a záleží na každém (od jedince až po velike společnosti), jak bude třídit odpad, znečišťovat ovzduší, vodní toky apod. a bude mít snahu udržet (popřípadě zlepšit) environmentální prostředí pro následující generace.

Cílem této bakalářské práce je zhodnocení přístupu vybraného výrobního podniku k životnímu prostředí. V praktické části je popisována nápojářská společnost Kofola a.s., kde jsou podrobně definovány činnosti, které Kofola aplikuje ke zmírnění dopadů na životní prostředí.

V úvodní části bakalářské práce je stručně rozebrán rozvoj průmyslu a jeho dopad na životní prostředí, který měl za následek vznik environmentální politiky. Pozornost je zde věnována přístupu k ochraně životního prostředí, jak z pohledu České republiky (dále jen ČR), tak také z hlediska naplňování evropských a mezinárodních norem. Součástí práce je také analýza nástrojů environmentální politiky a jejich možná aplikace v podmínkách podnikového prostředí.

V praktické části je nejdříve představen ekonomický profil společnosti Kofola a.s. a v následujících kapitolách jsou definovány přístupy, které společnost používá k ochraně životního prostředí.

V závěru bakalářské práce je zpracováno hodnocení aktivit společnosti Kofoly a.s. v environmentální oblasti a dále doporučeny návrhy, které by mohla společnost využít, aby ještě více minimalizovala dopad na životní prostředí při své produkci výrobků.

2 Politika ochrany životního prostředí a její vývoj

V následujícím textu bude blíže rozebrán pohled na životní prostředí, jak se měnila kvalita životního prostředí s rozvojem průmyslu a jaké katastrofální dopady způsobila nečinnost v ochraně životního prostředí.

2.1 Počátek průmyslu a vznik environmentální politiky

Počátek průmyslu měl velký vliv na životní prostředí. Jednalo se o přechod z řemeslné a manufakturní výroby k tovární a strojní velkovýrobě za pomoci energie. V roce 1785 skotský mechanik a fyzik James Watt zdokonalil parní stroj, který byl následně využíván hlavně pro průmysl a dopravu. Parní stroj se stal symbolem průmyslové revoluce a 19. století bylo označováno jako století páry. Lidé začali stavět železnice pro parní lokomotivy, silnice byly válcovány parními válci, parníky byly využívány pro lodní přepravu atd. Hlavní energie vznikala spalováním paliva. Nové továrny a parní stroje potřebovali dostatek paliva, což ovlivnilo hlavně těžební průmysl. V závislosti na velké spotřebě paliva vznikaly nové a zdokonalené uhelné doly. Rozvoj průmyslu měl obrovský dopad na společnost. S rozvojem průmyslu vznikají nové pracovní příležitosti, což mělo za příčinu stěhování obyvatelstva z venkova do měst. Velmi rychlý rozvoj průmyslu, zhoršoval základní složky životního prostředí, zejména ovzduší, půdu, vodu a organismy.

Až do 60. let 20. století nebyly společnosti vnímány dopady na životní prostředí. Hlavní zlom, kdy se globální společnost začala více zabírat životním prostředím, patří známá katastrofa pod názvem Velký smog v Londýně 5. prosince 1952. Za hlavní příčiny byla výměna elektrických tramvají za dieselové autobusy v témže roce a velmi chladné počasí, kdy místní obyvatelé topili více uhlím, než bylo obvyklé. Jedovatý smog způsobený ze spalín uhlí z továren a domácností a zvýšené emise z dopravy měli za následek téměř okamžitou smrt 4000 lidí a v následujících dnech zemřelo dalších 8000 lidí. Celkově bylo hospitalizováno 150 tisíc lidí. Tato skutečnost vedla k přísným regulacím a byly vydány předpisy omezující používání paliv v průmyslu a pro vytápění domácností, což znečištění vzduchu razantně zmenšilo na přijatelnější hodnoty.¹

---

¹ G.CZ. *Největší smogová katastrofa v historii: Velký smog v Londýně před 65 lety zabil 12 tisíc lidí* [online]. Dostupné z:

<https://g.cz/nejvetsi-smogova-katastrofa-v-historii-velky-smog-v-londyne-pred-65-lety-zabil-12-tisic-lidi/>

Katastrofa v Londýně byla zlomovým okamžikem pro vznik environmentální politiky. Základy vznikaly nejdříve v jednotlivých vyspělých státech, kde s rozvojem průmyslu docházelo k velkému znečišťování životního prostředí. Tyto země stanovily základní principy environmentální politiky. V následujících letech, kdy docházelo ke stále velikému znečišťování životního prostředí, byla politika na ochranu životního prostředí prosazena i na mezinárodní úrovni oblasti politiky.

2.2 Environmentální politika Evropské unie

Environmentální politika EU se v posledních čtyřech desetiletích vyvíjela pozoruhodným způsobem. Vznikal stále přísnější systém právních předpisů, který se nyní vztahuje na všechny oblasti ochrany životního prostředí. To platí nejen pro kontrolu znečištění ovzduší, ochranu vod a odpadovou politiku, ale také pro ochranu přírody a kontrolu chemických látek, biotechnologií a dalších průmyslových rizik. Environmentální politika se tak stala klíčovou oblastí evropské politiky (Jordan, 2013).

2.3 Počátky ochrany životního prostředí v Československé republice

V Československé republice až do konce 80 let se na stav životního prostředí nekladal velký důraz. Obyvatelé k ochraně životního prostředí přistupovali pasivně až do pádu komunismu. V 90. letech došlo k významné změně, kdy byla schválena nová ekologická legislativa (zákony o ochraně přírody, o vodách, o odpadech, o posuzování vlivů a životní prostředí atd.) a následně byly založeny nové instituce státní správy. Jednalo se zejména o Ministerstvo životního prostředí a Českou inspekci životního prostředí, které dohlíželi na ochranu životního prostředí a udělovali sankce při překročení povolených limitů. Ministerstvo životního prostředí zavedlo povinnost odsíření tepelných elektráren a dalších velkých průmyslových zdrojů. Do konce roku 1992 právní řád ČR zahrnoval komplexní úpravu ochrany složek životního prostředí, státní správy, inspekce i financování ŽP (Soukopová, 2011).

2.4 Předmět environmentální politiky

Obecně můžeme životní prostředí označit jako soubor všech živých i neživých složek, se kterými každý jednotlivec přichází do vzájemné interakce.

Složky životního prostředí jsou:

- ovzduší,
- voda,
- půda,
- horniny,
- organismy,
- ekosystémy,
- energie.

Životní prostředí bylo poprvé definováno statickou definicí, která byla často kritizována, jelikož nedefinovala vzájemnou vazbu mezi živými organismy a životním prostředím. Statická definice specifikuje životní prostředí jako: „*soubor faktorů nutných k životu určitého živého organismu*“. (Remtová, 2006, str.7)

Teoretici se snažili odstranit nedostatky statické definice a následně na konferenci UNESCO v roce 1967 v Paříži byla přijata dynamická definice norského profesora Wika a zní:

"životní prostředí je ta část světa, se kterou je živý organismus ve stálé interakci, to znamená, kterou používá, mění a které se musí přizpůsobovat". (Remtová, 2006, str.7)

I dynamická definice byla často kritizována, a proto byla přijata definice Tbiliská na konferenci v Tbilisi v roce 1979. Tbiliská definice charakterizuje životní prostředí jako systém složený z přírodních, umělých a sociálních složek materiálního světa, jež jsou, anebo mohou být s uvažovaným organismem ve stálé interakci.

3 Politika ochrany životního prostředí v ČR

Ačkoli se jedná o nejmladší aktivitu Evropského společenství, v současné době významným způsobem zasahuje a ovlivňuje legislativní dění v dalších oblastech. Jedná se např. o vnitřní trh, energetiku, průmysl, dopravu, ochranu spotřebitele, veřejné zdraví, zemědělství a rozvoj venkova.

Evropská unie (dále jen EU) měla několik podmínek z oblasti životního prostředí, které musela Česká republika splnit pro přijetí mezi členské státy EU.

- musela být upravena národní legislativa, aby byla ve shodě s legislativou EU,
- čištění městských odpadních vod (výstavba čističek odpadních vod),
- obaly a obalové odpady (recyklace z 25 % a znovu použití obalů z 50 %).

Česká republika musela požádat o několik přechodných období, aby splnila požadavky EU.

3.1 Státní politika životního prostředí

Nejdůležitějším programovým dokumentem environmentální politiky, který určuje cíle ochrany životního prostředí na celém území ČR, je Státní politika životního prostředí. V současné době platná Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050 vymezuje plán na realizaci efektivní ochrany životního prostředí v ČR do roku 2030. Tento strategický dokument byl schválen vládou ČR dne 11. 1. 2021.

Státní politika životního prostředí je tematicky členěna na tři oblasti: Životní prostředí a zdraví, Nízkouhlíkové a oběhové hospodářství, Příroda a krajina, a 10 témat (1.1 Voda, 1.2 Ovzduší, 1.3 Rizikové látky, 1.4 Hluk a světelné znečištění, 1.5 Mimořádné události, 1.6 Sídla, 2.1 Přejchod ke klimatické neutralitě, 2.2 Přejchod na oběhové hospodářství, 3.1 Ekologicky funkční krajina, 3.2 Zachování biodiverzity a přírodních a krajinných hodnot).²

Strategické cíle politiky životního prostředí byly stanoveny na základě reflektování ostatních strategických dokumentů na národní i mezinárodní úrovni, udržitelného rozvoje, sociodemografického a hospodářského vývoje, a především na základě vyhodnocení výsledků předešlé státní politiky životního prostředí pro období 2012-2020. V úvahu je

---

² MŽP. *Státní politika životního prostředí* [online]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/statni_politika_zivotního_prostředí

nutné také brát globální změny klimatu a neustále se zvyšující nároky na kvalitu životního prostředí.

Z posouzení situace za poslední desetiletí na poli ochrany životního prostředí a jeho složek lze obecně konstatovat, že dochází k objektivnímu zlepšení stavu životního prostředí, ale přesto se nadále nedaří naplňovat některé emisní a hlukové limity, neuspokojivý je také chemický stav některých vodních útvarů apod.

K dosažení cílů environmentální politiky je v dokumentu stanovena obsáhlá řada nástrojů administrativně-právních, ekonomických, tržních, informačních, dobrovolných a dalších. Každý z těchto nástrojů má své opodstatnění, ale k zajištění nejvyšší efektivity je doporučováno využívání nástrojového mixu. Mezi dobrovolné nástroje, které se v ČR v současné době používají, patří zejména označování ekologicky šetrných výrobků, manažerské systémy environmentálního řízení – EMAS, ISO 14001 aj., čistší produkce, zelené veřejné zakázky a dobrovolné environmentální dohody. (Fildán, 2015)

3.2 Principy environmentální politiky

Stanovení koncepce environmentální politiky a vytyčení jejích cílů vychází z určitých obecných principů, které přibližují a sjednocují specifika životního prostředí. Jedná se o zásady, resp. principy, které lze chápat jako základní a nejdůležitější hodnoty v ochraně životního prostředí.

Jsou základem pro stanovení cílů environmentální politiky jak na mezinárodní úrovni, úrovni Evropské unie (dále jen EU), tak jsou rovněž obsaženy v politice životního prostředí ČR.

Za nejdůležitější lze považovat níže uvedené principy.

3.2.1 Princip prevence

Princip prevence vychází z povinnosti předcházet možnému narušení a poškození životního prostředí nebo alespoň toto narušení minimalizovat. Uplatňování tohoto principu vylučuje vznik nevratných změn v životním prostředí jako je znečištění životního prostředí, vyčerpání zdrojů či narušení ekosystémů. Je považován za zásadní a v současné praxi neopomenutelný přístup.

3.2.2 Princip obezřetnosti (princip předběžné opatrnosti)

Tento princip určuje povinnost provést předběžné posouzení možných následků pro životní prostředí před započítím jakékoliv činnosti.

3.2.3 Princip „Znečišťovatel platí“

Smyslem principu, je, že škody na životním prostředí musí hradit původce těchto škod. S tím souvisí povinnost zajistit na vlastní náklady sledování a zjišťování vlivu jakékoliv činnosti na životní prostředí a předávat zjištěné informace úřadům.

3.2.4 Princip integrace politik

Jedná se o zahrnutí environmentálních aspektů do všech resortních politik veřejné správy, kde se připravují strategické a koncepční dokumenty.

3.2.5 Princip subsidiarity

Smyslem tohoto principu je řešit problém dotýkající se životního prostředí na úrovni, která je v dané situaci subjektu co nejbližší.

3.2.6 Princip udržitelného rozvoje

Za základní princip environmentální politiky je považován princip udržitelného rozvoje, který znamená, že všechny tři oblasti rozvoje – sociální, ekonomická, environmentální – by měly být v rovnováze, žádná z nich by neměla být upozaděna na úkor jiné.

3.3 Udržitelný rozvoj

Hlavním předmětem environmentální politiky je kromě životního prostředí a jeho funkce také podstata koncepce udržitelného rozvoje.

Prioritním cílem udržitelného rozvoje je globálně vytvářet produkty a provozovat služby s co nejmenším dopadem na životní prostředí. Jedná se o racionální pohled, jak nejlépe popřípadě zlepšit životní prostředí pro následující generace a pomoci lidem hlavně v rozvojových oblastech.

Udržitelný rozvoj je podle Komise OSN pro životní prostředí a rozvoj (1987) „takový rozvoj, který uspokojuje potřeby současnosti bez ohrožení potřeb budoucích generací

uspokojovat jejich vlastní potřeby. V nejširším smyslu je strategie udržitelného rozvoje zaměřená na prosazování harmonie mezi lidskými bytostmi a mezi lidstvem a přírodou.“ (Nováček, 2011)

Principy udržitelného rozvoje nebyly do roku 1989 v České republice nijak významně aplikovány, ale již se projevovala snaha o třídění odpadů a o využití odpadů environmentálně šetrným způsobem (např. recyklace plastů, využívání bioplynu v dopravě apod.). V České republice se nejvíce dařilo třídit obalové materiály ze skla, které byly zálohované. Jednalo se zejména o zálohy na nápoje např. záloha na láhev od piva, limonády, sirupu apod. S postupem času, docházelo k nahrazování skleněných obalů za plastové a začal vznikat problém, jak nakládat s použitými PET lahvemi, jelikož plast se rozkládá několik desetiletí až staletí. Počátkem 21. století si široká veřejnost čím dál více začala uvědomovat vliv plastů na životní prostředí. Stejně tak i firmy se začaly více zaměřovat na recyklaci a znovu použití plastových obalů, neboť tato činnost jim slouží, jako vhodný marketingový nástroj k propagování své značky.

Nyní je již princip udržitelného rozvoje zahrnut v právní úpravě ČR, a to v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, konkrétně § 6 jako „rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů“.

3.4 Subjekty environmentální politiky

Na tvorbě a realizaci environmentální politiky se podílí celá řada subjektů, které lze z obecného pohledu rozdělit na státní a nestátní subjekty. Z hlediska působnosti se jedná o subjekty působící na území ČR a mezinárodní subjekty. Prioritní postavení zaujímají státy, které tvoří spolu s mezinárodními organizacemi legislativu, ať již závaznou či pouze doporučující.

Mezi subjekty politiky ochrany životního prostředí na území ČR lze tedy zahrnout stát a jeho instituce (vládu, parlament, ministerstva), soudy, kraje a obce, speciální orgány státní správy (Česká inspekce životního prostředí, Státní úřad pro jadernou bezpečnost aj.), firmy, finanční instituce, média, veřejnost a spoustu dalších.

Po roce 1989 bylo životní prostředí v ČR v katastrofálním stavu a z tohoto důvodu vznikly nové státní instituce s orientací na životní prostředí. V roce 1989 bylo zřízeno Ministerstvo životního prostředí a o rok později vznikla Česká inspekce životního prostředí (dále jen

ČIŽP) zákonem č. 282/1991 Sb. o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.

3.4.1 Ministerstvo životního prostředí

Významné postavení v oblasti environmentální politiky zaujímá Ministerstvo životního prostředí ČR, které bylo zřízeno 19.12.1989 zákonem ČNR 173/1989 Sb. k 1. lednu 1990 jako orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí a jako ústřední orgán státní správy, a zaštiťuje ochranu zejména:

- ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti podzemních a povrchových vod,
- ochranu ovzduší,
- ochranu přírody a krajiny,
- ochranu zemědělského půdního fondu,
- výkon státní geologické služby,
- ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod,
- geologické práce a ekologický dohled nad těžbou,
- odpadové hospodářství,
- posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují hranice státu,
- myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích,
- státní ekologickou politiku.³

3.4.2 Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí vznikla zákonem č. 282/1991 Sb. o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa. ČIŽP je státní odborný orgán, který je pověřen dozorem nad respektováním právních předpisů a závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí a je podřízen Ministerstvu životního prostředí.

ČIŽP vykonává činnost v pěti oblastech, a to v:

- ochraně ovzduší,
- ochraně vod,

---

³ MŽP. *Historie a poslání MŽP* [online]. Dostupné z: <https://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>

- odpadovém hospodářství,
- ochraně přírody,
- ochraně lesa.

Mezi další aktivní činnosti ČIŽP patří zjišťování nedostatků, popřípadě vzniklé škody na životním prostředí analyzuje jejich příčiny a původce.

ČIŽP poskytuje doporučení k odstranění a nápravě zjištěných nedostatků. Jestliže inspekce zjistí, že nápravná opatření nebyla vykonána ve stanoveném časovém intervalu, má pravomoc udělit sankce ekonomickým subjektům (právnickým a fyzickým osobám), nebo jim omezit, popřípadě zastavit škodlivou činnost. Podílí se rovněž na řešení havárií, zejména v ochraně vod.

4 Vztah podniku k ochraně životního prostředí

V 21. století jsou podniky neustále vystavovány tlaku, aby dopad jejich činnosti na životní prostředí zanechával co nejmenší následky. V důsledku stále se zpřísnující legislativy v environmentální politice a souvisejících opatřeních na podporu ochrany životního prostředí spolu s rozvojem hospodářství dochází na poli podnikové ekonomiky k vytváření trendu dobrého environmentálního profilu firmy ve všech oblastech její působnosti.

4.1 Nástroje environmentální politiky

Nástroje environmentální politiky lze rozdělit podle různých kritérií, přičemž základním kritériem je dělení nástrojů na nástroje přímého působení a nástroje nepřímého působení. Nástroje přímého působení zahrnují hlavně nástroje administrativně-právní a jsou pro podnik z hlediska ochrany životního prostředí závazné, představují právní předpisy, jako jsou zákony, vyhlášky a nařízení. Pod tuto kategorii lze také zařadit sankční nástroje, mezi které patří pokuty, odebrání věci, omezení nebo zastavení provozu, dále např. povinnost nahradit škodu či napravit poškozené části životního prostředí. (Jančářová, 2015)

Dále sem patří také koncepční nástroje, mezi něž lze podřadit Státní politiku životního prostředí, veřejnoprávní smlouvy a jiné dobrovolné nástroje, ke kterým jednotlivé subjekty přistupují na základě svého vlastního rozhodnutí a zavazují se tak dobrovolně k plnění povinností nad rámec zákonů. Dobrovolných nástrojů environmentální politiky je celá řada a je jim věnována samostatná kapitola této práce.

Skupinu nástrojů nepřímého působení zastupují zejména ekonomické nástroje. Cílem jejich působení je především motivace původců znečištění ke snižování a omezování znečištění životního prostředí tím, že je motivují k zavádění moderních technologií, využívání substitutů s lepšími ekologickými parametry apod. Jedná se například o poplatky za znečišťování ovzduší, poplatky za využívání přírodních zdrojů a dále daně a daňová zvýhodnění týkající se různých oblastí ochrany životního prostředí.

Pro dosažení optimálních výsledků při aplikaci environmentální politiky je bezesporu nejúčinnějším způsobem ochrany životního prostředí kombinace různých nástrojů, při nichž by se měly respektovat principy environmentální politiky a kritéria účinnosti, spravedlnosti a hospodárnosti.

4.1.1 Dobrovolné nástroje

Dobrovolné nástroje představují významnou skupinu nástrojů uplatňovaných ve stále větším rozsahu především v podnikatelské sféře. Základním rysem je, že nejsou primárně vynucovány, ale jsou založeny na dobrovolnosti, to znamená, že je firmy provádí dobrovolně nad rámec legislativních předpisů.

Dobrovolné nástroje jsou využívány subjekty zejména při podnikání, ale není tomu tak výhradně a jejich velkým přínosem je, že vedou ke snižování škodlivých dopadů na životní prostředí a zároveň pro samotné subjekty nabízí výhodu v lepším postavení na trhu a uspoření nákladů. (Jančářová, 2015)

Podnikatelské subjekty v důsledku neustále rostoucí konkurence hledají nové cesty, jak být více konkurenceschopnými a ve svém oboru se odlišit. Jistou výhodu jim nabízí právě strategie udržitelného rozvoje, ke které se dobrovolně hlásí. Podniky získají již zmíněnou konkurenční výhodu (např. zvýšení konkurenceschopnosti, lepší image, úspory provozních nákladů).

Spotřebitelé pak v rámci svých preferencí můžou vybírat ekologicky šetrné výrobky, které jsou takto označené. V současné době podniky již běžně fungují v režimu ekologického řízení, kdy postup jejich činnosti je v souladu s ochranou životního prostředí.

V rámci dobrovolných nástrojů lze dle výsledku, který jeho aplikace přináší rozlišit 3 základní typy:

- regulační,
- informační,
- edukační.

- Regulační nástroje

Tato skupina dobrovolných nástrojů již ze své podstaty slouží zejména k redukci nepříznivých vlivů podniku na životní prostředí. K základním nástrojům patří systémy ekologického managementu podniku (EMS) podle norem ISO 14 001 a EMAS (systém ekologického řízení a auditu), které cíleně míří k omezování environmentální náročnosti produkce a služeb.

K dalším regulačním nástrojům se řadí tzv. ekodesign, jehož smyslem je, aby celý životní cyklus daného produktu měl, co nejnižší negativní vliv na životní prostředí, např. aby vykazoval, co nejnižší produkci odpadů, spotřebu energie, surovin apod. Vzhledem k tomu, že používání ekodesignu nevyžaduje vnější součinnost, jedná se o poměrně univerzální nástroj použitelný především ve výrobních podnicích.

Naproti tomu nástroj, který spočívá v označování ekologicky šetrných výrobků tzv. ecolabeling, vnější součinnost vyžaduje. Udělování certifikací a správu zajišťuje tzv. ecolabelingový orgán. Ekologicky šetrnější produkty, jejichž negativní dopady na životní prostředí jsou mnohem nižší než u srovnatelných produktů, je možné při použití ecolabelingu, poznat podle tzv. ekoznačky, která má charakter ochranné známky. Národní program označování ekologicky šetrných výrobků (EŠV) a ekologicky šetrných služeb (EŠS) se řídí ustanoveními technické normy ČSN ISO 14024 Environmentální značky a prohlášení - Environmentální značení typu I. Ekoznačky EŠV a EŠS jsou proto uznávaným dokladem o kvalitách výrobků a služeb i v zahraničí, ačkoli se vztahují jen na produkty nabízené na trhu České republiky.⁴

Do této skupiny patří také dobrovolné dohody mezi státní administrativou a podnikatelskými subjekty, monitoring a targeting.

- Informační nástroje

Mezi informační nástroje lze zahrnout např.

- metodu LCA,
- čistší produkce,
- environmentální značení typu II,
- environmentální prohlášení typu III,
- environmentální reporting,
- environmentální manažerské účetnictví a další.

---

⁴ EKOZNAČKA. *Ekoznacka EŠV a EŠS* [online]. Dostupné z:

<https://ekoznacka.cz/ekoznaceni/ekoznacka-esv-a-ess>

Metoda LCA neboli metoda posuzování životního cyklu představuje jeden z nejdůležitějších informačních nástrojů environmentální politiky. Podstatou metody je teze, že stav životního prostředí ovlivňují látky a energie, které jsou do životního prostředí vnášeny nebo z životního prostředí odebírány, a to v rámci celého životního cyklu produktu od získávání surovin, materiálu potřebných k jeho výrobě, vlastní výrobu, distribuci až po jeho likvidaci či recyklaci. Jedná se o univerzální metodu, jejíž nespornou výhodou je to, že ji může využít každý podnik, který potřebuje objektivně posoudit a vzájemně porovnat vlivy jeho produktů či služeb na životní prostředí, a to bez vnější součinnosti. Zároveň je třeba si uvědomit, že je velmi náročná z hlediska kvality i kvantity vstupních dat, které může být nejen těžké získat, ale jejich nesprávnou interpretací může také dojít ke zkreslení výsledků.

Dalším dobrovolným nástrojem, který nachází své uplatnění v podnikatelské sféře v ČR je metoda hodnocení čistší produkce. Základem této metody je nacházení a omezení příčin negativních dopadů na životní prostředí na úrovni podniků a organizací. Jednou z velkých výhod tohoto nástroje je skutečnost, že pro podnik se jedná o ekonomicky výhodný způsob, jak vedle eliminace či omezení negativních dopadů na životní prostředí dosáhnout i snížení nákladů (tzv. „win-win“ řešení).

- Edukační nástroje

Tato skupina dobrovolných nástrojů (např. tematická školení) si klade za cíl nejen předávat informace, ale dosáhnout změny v chování daných podniků, které budou provozovat svou činnost s vědomím odpovědnosti za stávající stav životního prostředí a budou plně chápat problematiku životního prostředí.

4.2 Systém environmentálního managementu EMS

Normy pro oblast environmentálního managementu poskytují organizacím prvky účinného systému environmentálního managementu (dále jen „EMS“), které je možno integrovat s ostatními potřebami managementu, a tak pomáhat organizacím dosáhnout environmentálních a ekonomických cílů.

Základní osnova požadavků normy lze stanovit:

- Vytvoření environmentální politiky přiměřené rozsahu systému EMS,

- Určit požadavky právních předpisů a jiných požadavků, které se na organizaci vztahují,
- Identifikovat priority a přiměřené environmentální cíle a jejich cílové hodnoty,
- Vybudovat strukturu a zpracovat programy pro realizaci přijaté politiky a dosažení stanovených cílů,
- Provádět plánování, řízení, monitorování, přezkouvání, přijímání opatření tak, aby byla dosažena shoda s environmentální politikou a přiměřenost celého systému EMS,
- Systém musí být schopen přizpůsobovat se měnícím se podmínkám a změnám.

Před zavedením systému EMS, by organizace měla analyzovat stávající situaci za pomoci provedení úvodního environmentálního přezkouvání.

Přezkouvání zahrnuje hlavně oblasti:

- vyhodnocení environmentálních aspektů,
- Zjištění požadavků právních předpisů a jiných požadavků (např. rozhodnutí, souhlasy, povolení správních orgánů),
- Analýza dosavadních havarijních stavů a vzniklých havárií (příčiny vzniku nehod, důsledky, účinnost, nápravná opatření),
- Prověření všech stávajících činností a postupů z hlediska EMS.

Hodnoty z environmentálního přezkouvání jsou důležité pro nastavení priorit environmentální politiky, definic cílů a cílových hodnot. Získané výsledky jsou také klíčové pro hodnocení systému v rámci neustálého zlepšování.

Organizace po úvodním přezkouvání postupuje podle modelu PDCA (Plan-Do-Check-Act ⇒ Plánuj-Dělej-Kontroluj-Jednej), který umožňuje neustálé zlepšování systému EMS a celkového environmentálního profilu organizace. Neustálé zlepšování je důležité pro získání co nejlepších environmentálních výsledků.

Tabulka 1 Model PDCA

PLÁNUJ! (PLAN) Vytvoření pokračujícího procesu plánování, který umožní:	JEDNEJ! (ACT) Přezkoumání a přijetí opatření ke zlepšení systému EMS:
- Identifikaci environmentálních aspektů a s nimi spojené dopady - Identifikace a monitorování právních a ostatních požadavků - Stanovení environmentálních cílů a cílových hodnot - Stanovit a používat indikátory environmentálního profilu	- Periodické přezkoumání systému EMS vedením - Identifikace oblastí pro zlepšení
DĚLEJ! (DO) Zavedení a provoz systému EMS	KONTROLUJ (CHECK) Posouzení procesů EMS
- Vytvoření struktury managementu, stanovení rolí, odpovědností a příslušných pravomocí - Poskytnutí potřebných zdrojů - Vytvoření procesu pro interní a externí komunikaci - Vytvoření, udržování a řízení dokumentace - Zajištění havarijní připravenosti	- Provádění průběžného monitorování a měření - Hodnocení souladu - Identifikování neshod - Přijímání nápravných opatření - Stanovení preventivních opatření - Řízení záznamů - Provádění interních kontrol

Zdroj: Příručka EMS podle ISO 14 001 (Fildán, 2015)

4.2.1 Plánování

Plánování je velmi důležité pro plnění environmentální politiky organizace a pro nastavení, zavedení a udržování systému EMS. V procesu plánování má organizace stanovit jaký bude postup při měření a hodnocení environmentálního profilu, v rámci plnění své politiky a stanovených cílů.

4.2.1.1 Identifikace environmentálních aspektů (EA) a požadavky právních předpisů

Před každým plánováním se musí nejdříve důkladně analyzovat výchozí situace životního prostředí. Klíčovou úlohu zde hraje identifikace významných environmentálních aspektů organizace a s tím spojené ovlivnění životního prostředí. Následně je třeba vytvořit, zavést a udržovat postupy k identifikaci EA svých činností. Nezbytné je také přesné určení jednotlivých požadavků právních předpisů a jiných požadavků, které souvisejí s činností organizace a musejí být uvedeny v systému EMS. Určené požadavky musejí být k dispozici na potřebných místech.

4.2.1.2 Stanovení cílů a cílových hodnot

Cíle a cílové hodnoty by měli být zaměřeny na zlepšování environmentálního profilu organizace. Aby organizace zjistila, jak se zlepšuje její environmentální profil, používá pro měření environmentální indikátory.

Environmentální indikátory jsou z oblastí:

- odpadového hospodářství,
- vodního hospodářství,
- ochrany ovzduší,
- hluku a vibrací,
- energií.

Cíle environmentální politiky jsou nejčastěji zaměřeny na činnost organizace, její produkci a péči o zákazníka. Cílové hodnoty musí být měřitelné a ve shodě se závazkem neustálého zlepšování, s environmentální politikou, s aplikovatelnými požadavky právních předpisů a s ostatními požadavky, které souvisejí s činností organizace.

Při stanovení a přezkoumání cílů a cílových hodnot musí organizace vzít v úvahu:

- požadavky právních předpisů a jiných požadavků, které se na ní vztahují,
- identifikované významné environmentální aspekty,
- technologické, technické, provozní a finanční podmínky a požadavky,
- názory za interesovaných stran.

Aby organizace byla schopna dosáhnout svých environmentálních cílů a cílových hodnot musí vytvořit a udržovat programy, které obsahují:

- stanovení odpovědnosti za dosažení cílů a cílových hodnot,
- prostředky (zdroje),
- časový rámec k jejich dosažení.

Všechny cíle a cílové hodnoty, které si organizace stanovila, musí být dokumentované a zveřejněné a měli by být pravidelně aktualizované a poskytovat informace o jejich plnění.

4.2.2 Zavedení a provoz

Zavádění systému EMS je spojené s nutností úprav v organizační struktuře. Aby účinnost systému byla co nejvíce efektivní, doporučuje se jmenovat osobu z vrcholového managementu, která bude mít patřičné pravomoce a odpovědnost za fungování a zlepšování systému EMS. Rozsah odpovědností a pravomocí musí být jasně stanoven např. v organizačním řádu nebo jiném základním dokumentu organizace. Hlavním úkolem pověřené osoby by měla být komunikace se všemi zaměstnanci na všech úrovních organizace, aby zavedení systému EMS bylo úspěšné. Se systémem EMS by měl být seznámen každý zaměstnanec organizace v přiměřené míře.

4.2.2.1 Poskytnutí potřebných zdrojů

Vrcholový management musí zajistit dostatek nezbytných zdrojů, které norma ISO 14 001 stanovuje jako obecný požadavek. Zdroje jsou vynaloženy kromě zavedení, řízení a udržování systému, také na neustálé zlepšování environmentálního systému.

Mezi zdroje patří:

- zaměstnanci a jejich dovednosti, povědomí o vlivu na životní prostředí,
- technologie,

- finanční zdroje,
- infrastruktura (nově zařazeno dle novely normy ISO 14 001).

Při plánování zdrojů by vedení organizace mělo brát v úvahu i budoucí výdaje např. na modernizaci technologie, náklady na omezování znečišťování, odstraňování odpadů atd.

Přidělení a spotřeba zdrojů musí být pravidelně kontrolována a dokumentována v programech k dosažení cílů a cílových hodnot nebo v dokumentu, který je určen pro řešení problematiky zdrojů pro systém EMS.

4.2.2.2 Vytvoření procesu pro interní a externí komunikaci

Komunikaci dělíme na interní a externí, přičemž při externí komunikaci se musí každá organizace rozhodnout, zda bude informovat zainteresované strany o svých environmentálních činnostech.

Interní komunikace

Komunikace v organizaci je velmi důležitá, při zjištění a řešení problémů, pro rozvoj systému, k získání zpětné vazby. Proto její vhodné nastavení je klíčové pro efektivní systém EMS. Správně zvolený tok informací motivuje zaměstnance a pomáhá k jejich plnění odpovědností, a podporuje úsilí organizace zlepšovat svůj environmentální profil a plnit své cíle a cílové hodnoty.

Mezi nástroje interní komunikace patří nejčastěji nástěnky, intranet, interní zpravodaje apod.

Externí komunikace

Jestliže se rozhodne organizace externě komunikovat o svých environmentálních aspektech se svými zainteresovanými stranami, měla by zvolit vhodné metody pro externí komunikaci.

Mezi metody externí komunikace patří:

- den otevřených dveří,
- veřejné diskuse,
- internetové stránky,
- tiskové zprávy,
- inzeráty.

Výsledkem by měla být podpora v úsilí environmentálního managementu organizace.

4.2.2.3 Vytvoření, udržování a řízení dokumentace

Dokumentace patří mezi další klíčové body pro efektivní fungování systému EMS. Norma ISO14 001 nedefinuje rozsah dokumentace systému EMS, ale měl by být v ní detailně popsán vytvořený systém EMS.

Dokumentace musí obsahovat:

- environmentální politiku,
- cíle a cílové hodnoty,
- popis rozsahu systému EMS,
- popis hlavních prvků systému EMS,
- normou požadované dokumenty a záznamy,
- dokumenty a záznamy stanovené organizací jako nezbytné, k zajištění účinného plánování, fungování a řízení procesů, který se týkají významných environmentálních aspektů.

Dokumentace může být zveřejňována různým způsobem například ve formě listinné, elektronické, intranetové apod. Zvolený způsob dokumentace, musí být přehledný, čitelný, srozumitelný a má za účel poskytovat informace zaměstnancům a zainteresovaným stranám. Dokumentace systému EMS musí být řízená. Organizace musí pověřit osobu, která bude odpovědná za schvalování, aktualizaci, archivaci a platnost dokumentů.

4.2.2.4 Zajištění havarijní připravenosti

Dle normy ISO 14 001 musí mít organizace stanoveny, zavedeny a udržovány postupy havarijní připravenosti tzn. analyzovat všechny možné havarijní ohrožení a situace a mít stanovené následné reakce, aby zabránila ohrožení životního prostředí. Postupy, jak reagovat při havarijních situacích jsou podrobně sepsány v havarijních plánech, patří sem například:

- havarijní plán pro únik chemických látek,
- poplachový plán,
- požární poplachové směrnice,
- povodňový plán,

V rámci havarijní připravenosti, by měla organizace pravidelně školit své zaměstnance, aby věděli, jak postupovat při havarijních situacích.

Zejména se jedná o znalosti, kde jsou umístěny:

- hasící přístroje,
- lékárničky,
- havarijní soupravy atd.

Dále organizace musí plánovat simulování poplachových cvičení, aby vedení mohlo zhodnotit schopnosti zaměstnanců, jak si počínali při neobvyklých událostech. O všech těchto cvičení, by měl být zhotoven záznam, aby se mohli identifikovat neshody a případně upravit stávající postup. Cílem simulování poplachových cvičení je návyk v jednání zaměstnanců, aby při skutečné havárii, byla zajištěna plynulost postupu dle havarijního plánu.

4.2.3 Kontrola

Po úspěšném zavedení a nastavení systému EMS následuje proces kontrolování. Je nutné, aby organizace systematicky prováděla kontrolu všech klíčových bodů, které mají vliv na životní prostředí a posoudila, zda se jí daří plnit cíle které si stanovila v systému EMS a zda jsou řádně dokumentovány.

4.2.3.1 provádění průběžného monitorování a měření

Jestliže organizace vyžaduje efektivní kontrolu musí provádět pravidelné monitorování a měření důležitých bodů svého provozu, které mají dopad na životní prostředí. Tudiž je zapotřebí mít nastavené a zavedené postupy, které jsou dokumentovány. Dokument je označen jako plán monitorování a měření, kde je přehledně definován popis činností spojených s monitorováním a měřením a jak postupovat se zjištěnými výsledky. Mezi nejčastěji sledované veličiny patří měření emisí vypouštěného znečištění a sledování spotřeby elektrické energie, plynu, produkce odpadů apod.

4.2.3.2 Hodnocení souladu

Vyhodnocení souladu s požadavky právních předpisů a s jinými požadavky by mělo zahrnovat kromě kvantitativních ukazatelů, také hodnocení ostatních povinností (např. povinnost třídění odpadů, značení, správné nakládání apod.). Pro hodnocení souladu jsou nejčastěji používány: audity, výsledky měření a zkoušek, kontroly apod.

4.2.3.3 Identifikování neshod, přijímání a stanovení nápravných opatření

Jakmile dojde ke zjištění neshody, musí být analyzována a následně zjištěna její příčina, aby se mohla definovat nefunkční část systému, kde je skutečnost odlišná od požadavků systému EMS. Organizace musí zvážit jaké opatření použít, aby se neshoda již neopakovala, popř. se zmírnily následky a dopad na životní prostředí byl co nejmenší. Zjištění problému a následná přijatá nápravná opatření musí odpovídat rozsahu neshody, aby se zbránilo opakování neshody. Tato nápravná opatření musí být schváleny, aktualizovány a editovány v dokumentaci systému EMS a se změnami musí být seznámeni všichni zaměstnanci, kterých se tyto změny týkají. Organizace by měla mít vypracovaný postup, kde jsou uvedeny řešení vyskytujících se nebo potenciálních neshod a přijetí jejich nápravných opatření. Tento požadavek na postup vyžaduje norma ISO 14 001.

4.2.3.4 Řízení záznamů

Organizace má povinnost vytvářet a udržovat environmentální záznamy, které jsou potřebné k prokázání shody s požadavky systému EMS a normy ISO 14 001 a dosažených výsledků. Norma ISO 14 001 po organizaci vyžaduje zajistit postup pro řízení záznamů tzn. pro:

- identifikaci,
- ukládání,
- zabezpečení,
- aktualizaci,
- uchování,
- likvidaci.

Řízení environmentálních záznamů je důležité pro efektivní zavedení systému EMS. Environmentální záznamy mají klíčovou roli pro doložení naplnění preventivních principů a neustálého zlepšování. Dále slouží jako podklad pro zhodnocení účinnosti a efektivnosti systému.

4.2.3.5 Provádění interních auditů IA

Provádění interních auditů EMS by mělo být pravidelné a v plánovaných intervalech (zpravidla kalendářní rok). Cílem je poskytnout informace pro vedení organizace, zda se ve skutečnosti systém shoduje s požadovanou podobou a zda je správně zaveden a udržován.

Auditor může být zaměstnanec organizace nebo externí osoby. Auditor musí být objektivní, nestranný a mít odbornou způsobilost. Na konci auditu musí být zdokumentována auditní zpráva o neshodách a doporučení se kterou je následně seznámeno vedení organizace.

4.2.4 Přezkoumání vedením systém EMS

Cílem přezkoumání systému EMS vedením společnosti je neustálé zlepšování a zhodnocení přiměřenosti, vhodnosti a efektivnosti systému. Přezkoumání musí probíhat v pravidelných intervalech a jeho rozsah musí zahrnovat EA činností a výrobků a služeb organizace. Závěrečné zhodnocení, které je normou vyžadováno nesmí být formálního charakteru, ale musí být přesně identifikovány úkoly a odpovědnosti v návaznosti na zamýšlené změny. Jedná se hlavně o uvedení nových cílů a cílových hodnot ve spojitosti na identifikované významné aspekty a environmentální politiku.

5 Výrobní podnik Kofola a.s. a jeho vliv na životní prostředí

Pro praktickou část jsem si vybral podnik Kofola a.s. ve kterém jsem již několik let zaměstnán. Seznámení s podnikem a jeho činnostmi, kterými se snaží snížit dopad na životní prostředí jsou detailně popsány v následujících kapitolách.

5.1 Představení společnosti Kofola a.s.

Společnost Kofola působí na trhu s nealkoholickými nápoji, a to jak na tuzemském trhu v rámci České republiky, tak i na třech trzích střední a východní Evropy, kde obsazuje přední příčky na trhu nealkoholických nápojů. Společnost tvoří součást Skupiny Kofola, která vyrábí své produkty v devíti hlavních výrobních závodech s pečlivostí a láskou, které jsou umístěny na území České republiky (čtyři závody), Slovenska (dva závody), Slovinska (jeden závod), Chorvatska (jeden závod) a Polska (jeden závod). Celkově společnost v České republice zaměstnává okolo 2000 zaměstnanců.

Obrázek 1 Mapa s trhy Skupiny Kofola

Zdroj: Kofola Československo a.s. konsolidovaná výroční zpráva 2019

Společnost přikládá velký důraz na sledování spotřebitelských trendů s cílem předvídat změny v preferencích a nabízí diverzifikované portfolio svých produktů. Pravidelně vyvíjí své produkty, aby byla schopna uspokojit potřeby zákazníků.

Kromě produkce svého hlavního kolového nápoje s tradiční recepturou Kofoly, se zaměřuje také na produkci vlastních klíčových značek např. Vinea, Radenska, Studenac, Rajec, Semtex a UGO. Na vybraných trzích distribuuje Skupina kromě jiných také produkty Rauch, Evian, Badoit nebo Vincentka. V licenci vyrábí produkty RC Cola a Orangina.

I přes veliké portfolio dobře zavedených a rozpoznávaných značek se širokým trhem, Kofola je klíčovou značkou Skupiny.

5.2 Historie společnosti

Historie tradičního kolového nápoje Kofola zasahuje až do roku 1960, kdy Zdeněk Blažek z opavské farmaceutické společnosti Galena vyvinul recepturu sirupu Kofo. Jednalo se o směs bylin a ovocných šťáv ochucených lékořicí), který se stal základem nápoje Kofola.

Kofola v té době uspokojila poptávku po kolových nápojích typu Coca-cola či Pepsi cola, které byly tehdy domácím spotřebitelům nedostupné. V následujících letech se stala v Československu velmi populární až do devadesátých let 20. století. Za hlavní příčinu oslabení značky Kofola, je považován pád komunistického režimu v roce 1989, který umožnil příchod konkurentů ze západu na nově vzniklý atraktivní trh. Jednalo se hlavně o světoznámé značky Coca-cola a Pepsi cola. Další příčinou byla absence zkušeností s komunikací značky uvnitř managementu Kofola. Nápoje Kofola téměř vymizely z českých a slovenských obchodů.

Velký zlom nastal v roce 1993, kdy koupil sodovkárnou Nealko Olomouc v Krnově řecký rodák Kostas Samaras a zahájil výrobu sycených nápojů a oživil značku Kofola. Další zlomový okamžik nastal v roce 2002, kdy společnost Santa patřící řecké rodině Samarasových získala výhradní právo na výrobu Kofoly a ochrannou známku Kofola. Společnost Santa nápoje se stala jediným výrobcem a distributorem Kofoly v české a slovenské republice.

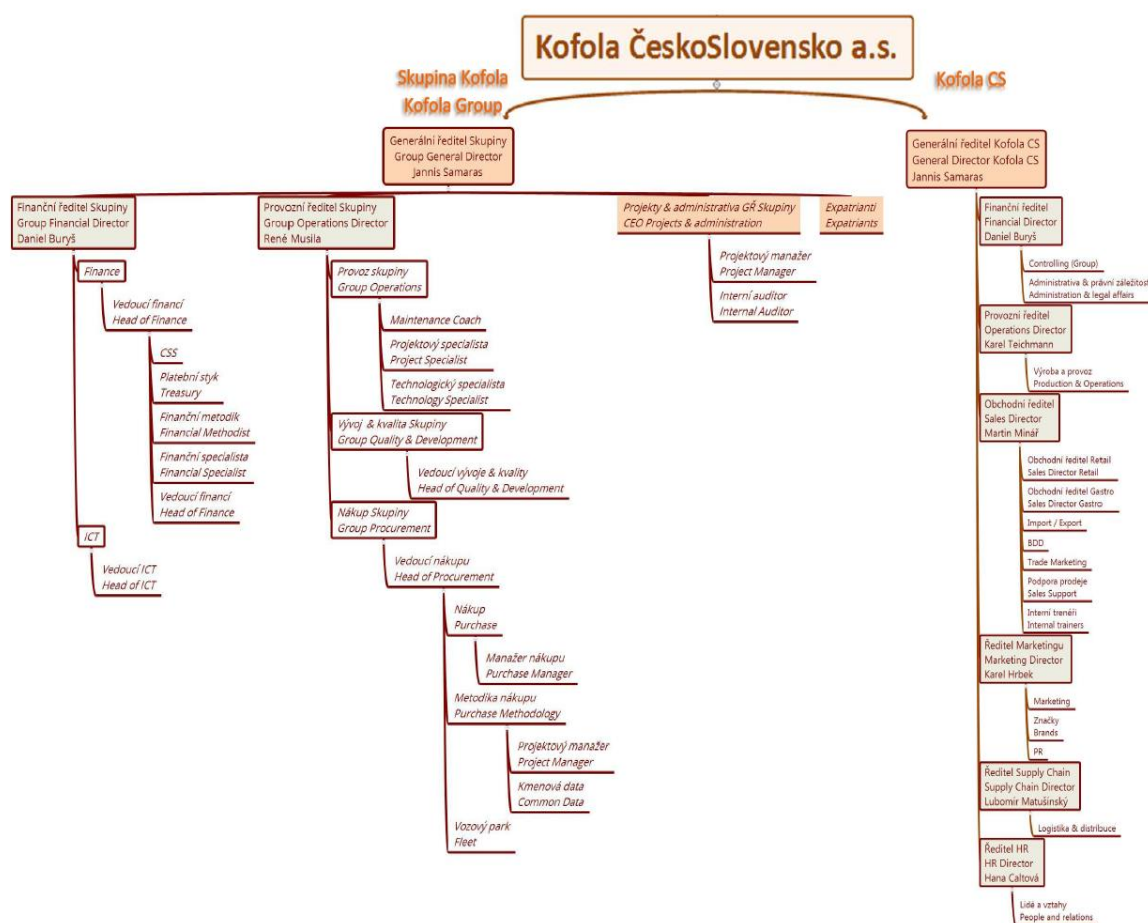
Cílem společnosti bylo vytvořit konkurenceschopný nápoj kolového typu, o který by byl velký zájem. Na českém trhu byli pouze kolové nápoje dovážené ze zahraničí. Pro zviditelnění značky se firma zaměřila na tradice, bývalou slávu a všeobecnou oblíbenost. Kofola patří k firmám, jejíž reklamy jsou jedinečné, vtipné a dobře cílené na české publikum. Reklama Kofoly nejčastěji obsahuje prvky lásky, letního období a chytlavý slogan, který upoutá pozornost většiny televizních diváků. Nejznámější reklamou Kofoly je vánoční

reklama se zlatým prasátkem a sloganem: „A bude mít i ty zahnutý zuby nahoru?“, která byla poprvé vysílána v roce 2003. Od té doby je stále populární a velká část populace má tuto reklamou spojenou se začínajícím obdobím Vánoc. Společnost trefně využila spojení Kofoly s Vánocemi, aniž by byl v reklamním spotu použit konkrétní výrobek. Spot měl jen připomenout značku, ne přesvědčovat a budovat tak image Kofoly jako příjemného nápoje. Tento reklamní spot se stal jednou z nejpopulárnějších reklam nového tisíciletí.

6 Ekonomický profil společnosti

Firma Kofola je akciovou společností, která byla založena roku 1993 se sídlem v Ostravě. Zakladatelem společnosti byl řecký rodák Kostas Samaras. Po jeho úmrtí firmu převzal jeho syn Jannis Samaras a v současné době působí jako generální ředitel skupiny Kofola Československo (viz. následující schéma organizační struktury). Majitelem firmy je s 2/3 podílem společnost Aetos, která zastřešuje zakladatelské podíly rodiny Samarasů a jejich přátel.

6.1 Organizační struktura skupiny Kofola Československo

Obrázek 2 Organizační struktura Kofola Československo a.s.

Zdroj: Interní zdroje podniku

6.2 Přehled tržeb

V roce 2019 měla skupina Kofola Československo výnosy 6,4 mld. Kč. Jedná se o nárůst tržeb zhruba o 250 mil. Kč (o 4,1 %) i navzdory chladnějšímu počasí, než bylo v roce 2018. Všechny hlavní segmenty vykázaly nárůst v tržbách oproti loňskému roku. Velký nárůst ukazatele EBITDA byl hlavně zapříčiněn vynikajícími výsledky v segmentu Československo, kde rozhodujícími faktory byly vyšší výnosy vůči nižším provozním nákladům.

Tabulka 2 Přehled tržeb

Tržby v mld/CZK dle hlavních obchodních segmentů	2019	2018
Československo	4,434	4,350
Adriatický region	1,258	1,169
Fresh & Herbs	0,718	0,640
Cekem	6,410	6,159

EBITDA v mld/CZK dle hlavních obchodních segmentů	2019	2018
Československo	0,913	0,853
Adriatický region	0,191	0,176
Fresh & Herbs	0,016	0,028
Cekem	1,119	1,057

Zdroj: Interní zdroje podniku (vlastní zpracování)

6.3 Analýza dopadu výrobního podniku Kofola a.s. na životní prostředí

Strategické cíle společnosti Kofola vycházejí ze skutečnosti, že v současné době jsou etické a environmentální otázky velmi důležité a zvyšují význam samotných výrobců a hodnot značky. Obchodní značka odráží mimo jiné také přístup firmy k životnímu prostředí a jejím klíčovým hodnotám. Společnost se v těchto oblastech snaží reflektovat trend, který směřuje k výraznému nárůstu v preferenci zdravých, kvalitních výrobků a výrobků s transparentním zázemím.

Obecným strategickým cílem firmy je být nejoblíbenějším výrobcem nápojů. Mezi klíčové hodnoty firmy patří:

- vyrábíme to, co sami pijeme,
- příroda je pro nás nejlepší učitel,

- jsme otevření a přátelští,
- neplýtváme zdroji a chráníme životní prostředí,
- cítíme se odpovědní za lidi kolem nás. Jsme nositelem dobré nálady,
- neustále se učíme novým věcem a inspirujeme ostatní,
- hledáme talent ve všech a snažíme se ho rozvíjet,
- když je společnost úspěšná, musí se zaměstnancům i našemu okolí také dobře dařit,
- láska je to, co mění svět k lepšímu.

Jednou z klíčových hodnot firmy je myšlenka udržitelného rozvoje. Politika udržitelného rozvoje je ve společnosti definována v pěti nejdůležitějších oblastech:

- respektovaný výrobce,
- EKOfola,
- zdravý životní styl,
- zaměstnanci jsou základním stavebním kamenem,
- působení lokálně.

Firma používá pojem EKOfola, který je souhrnným výrazem pro přístup společnosti k otázkám ochrany životního prostředí. Vzhledem k tomu, že se jedná o výrobní podnik, přístup k životnímu prostředí se dotýká mnoha oblastí jako je např. ochrana vody, nakládání s odpady, recyklace plastů, udržování hladiny emisí apod.

Společnost již třetím rokem poskytuje dotazník EKOfola svým zaměstnancům, aby získali zpětnou vazbu od „Kofoláků“ a na základě průzkumu analyzovala, jak zaměstnanci vnímají postoj k ekologii a udržitelnému rozvoji a činnosti Kofolu a jejímu vztah k životnímu prostředí. Na konci roku 2020 byl dokončen EKOfola průzkum, kde se 90 % zaměstnanců vyjádřilo, že vnímají problémy životního prostředí a 85 % zaměstnanců se snaží minimalizovat svůj dopad na životní prostředí, jak dokládá graf zpracovaný na obrázku 3.

Kofola se stále snaží inovovat svůj přístup k životnímu prostředí, který je vnímán i návštěvami ve firmě. V minulých letech došlo k výměně plastových odpadních košů za papírové, které jsou barevně označeny dle druhu odpadů pro snadnější třídění.

Černá: směs,

Žlutá: plast,

Modrá: papír,

Zelená: sklo,

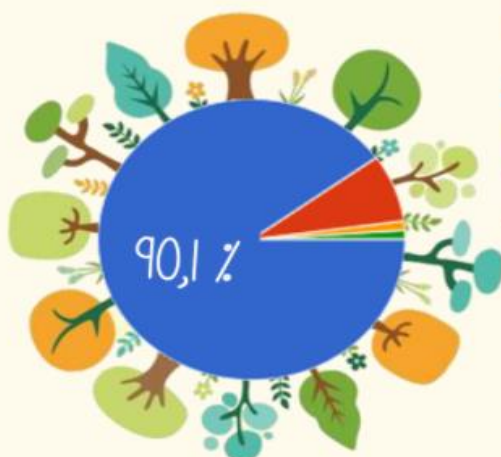
Šedá: kovy.

I přesto, že jsou odpadní nádoby barevně označeny, občas docházelo ke smíchání odpadu při svozu do sběrného místa, a tudíž třídění odpadů bylo zbytečné. Jako opatření proti selhání lidského faktoru, firma zajistila barevné pytle v barvách odpadu, které jsou vkládány do odpadních nádob, tudíž každý ví od řadového zaměstnance po odpadového hospodáře, že pokud se objeví modrý pytel mezi plasty jedná se o špatně zatříděný odpad. Od tohoto kroku se velmi zpřesnilo třídění odpadů než, když se používali klasické černé odpadkové pytle.

Výsledky EKOfola průzkumu

7. 1. 2021

Stovky z vás se v hektickém předvánočním čase zapojily do EKOfola průzkumu. Děkujeme vám za zpětnou vazbu!

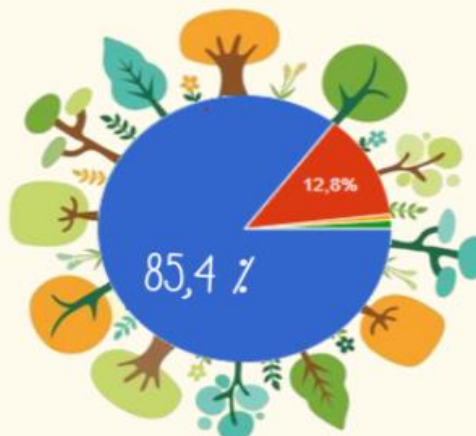

Nebo že **85 % z vás** se snaží svůj dopad na životní prostředí minimalizovat. Nejčastěji tak, že třídíte odpad, neplýtváte jídlem nebo hledáte cesty, jak starým věcem dávat nový život.

Z aktivit, které realizujeme ve firmě, vám nejdůležitější připadá zavádění rPETu, ochrana vodních zdrojů, využívání vratných obalů a podpora zdravého životního stylu. A letos byste se rádi inspirovali v oblasti zdravého životního stylu nebo zapojili do sázení stromů. Vaše přání vyslyšíme! :-)

Potěšilo nás, že:

90 % Kofoláků vnímá problémy stavu životního prostředí a myslí si, že můžete být součástí změny k lepšímu.

Obrázek 3 Průzkum EKOfola.

Zdroj: Interní zdroje podniku

Společnost investuje nemalé prostředky do moderních technologií a výrobních linek, které zvyšují efektivitu a tím minimalizují využití energie a vody. Významný podíl investic směřuje do odběrů vody s cílem zajistit její nejvyšší kvalitu a ochranu proti kontaminaci.

Ve výrobních závodech je používána inovativní technologie a inovativní řešení, která zavádějí moderní recyklační program pro vznikající odpad při výrobě, který kombinuje

ekologickou a ekonomickou efektivitu. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o jednoho z největších výrobců PET lahví, klíčovým problémem se stává zpracování velkého množství odpadu z PET materiálu. V roce 2019 Kofola přešla na nový recyklovatelný obal s označením rPET. Cílem bylo, aby převážná většina výrobků byla 100% recyklovatelná.

Ochrana životního prostředí

Obchodní model Skupiny je velmi jednoduchý – dodávat výrobky spotřebitelům v nejlepším balení za relevantní cenu. Přitom je nutné respektovat současné trendy směrem k udržitelným produktům, které sebou nesou, co nejmenší zátěž na životní prostředí a které tím pádem umožňují spotřebitelům tzv. nákupy bez pocitu viny. Ve spotřebitelských preferencích se odráží rostoucí zájem o snižování naší ekologické stopy a zájem o „zelené výrobky“.

Z tohoto hlediska firma vnímá ochranu životního prostředí zejména v těchto oblastech:

- eliminace uhlíkové stopy (zelená energie, kamiony CNG, projekt kompenzace CO₂),
- ochrana vodních zdrojů,
- spolupráce s dodavateli, zejména s místními farmáři,
- 100% recyklovatelnost obalů a eko modulace,
- eliminace obalů (čepované produkty, zaměření na kategorii sirupů, velká balení, opakovaně použitelné vratné obaly),
- zelené kanceláře (green office) a aplikace směrnic,
- odstranění obalů na jedno použití.

6.3.1 Uhlíková stopa

Současným trendem firemní politiky řady mezinárodních i českých podniků je snižování emise skleníkových plynů, které odpovídají aktivitám či produktům firmy. Jedná se o tzv. stanovení uhlíkové stopy, což v praxi znamená celkové množství skleníkových plynů, které byly vypuštěny do ovzduší při výrobě určitého výrobku, vyjádřené v množství CO₂.

Cílem společnosti Kofola je dosažení uhlíkové neutrality do roku 2030. Uhlíková neutralita je pojem označující snahu o neprodukování emisí CO₂, případně produkování maximálně

takového množství, jež je možné vyvážit projekty, které mohou oxid uhličitý vstřebat, např. vysazováním stromů. Cílem je nezanéchat uhlíkovou stopu, která zatěžuje životní prostředí. Cíl firmy je stanoven přísněji než, ke kterému se zavázaly státy Evropské unie v Pařížské dohodě v roce 2015, a to dosáhnout uhlíkové neutrality do roku 2050.

K dosažení tohoto cíle firma analyzovala klíčové faktory pro snížení uhlíkové stopy a stanovila odpovídající strategii. Jedná se zejména o níže uvedené faktory, které mají největší dopad na vznik emisí CO₂. Uvedený podíl na celkové ekologické stopě CO₂ ve Skupině vychází z údajů za rok 2019.

Zde je TOP 5 klíčových faktorů ekologické stopy CO₂ a strategický přístup Skupiny k těmto tématům s dosud uvedenými výsledky:

➤ **Elektrická energie** (tvoří 25 % celkové ekologické stopy CO₂ ve Skupině)

Skupina se zaměřuje na snižování spotřeby elektřiny ve svých provozovnách a také na využívání zelené energie. Pro rok 2019 a 2020 se jí podařilo zajistit 100 % zelené energie na Slovensku a 20 % zelené energie pro český trh.

➤ **Spotřeba paliva** (tvoří 22 % celkové ekologické stopy CO₂ ve Skupině)

Ke snížení znečištění způsobené výfukovými zplodinami z provozu vozidel využívá skupina Kofola vozidla vlastní dopravní společnosti SANTA-TRANS s.r.o., která má největší vozový park nákladních automobilů s CNG ve střední Evropě. Firma také zřídila vlastní CNG stanici v Krnově, kterou může využívat také veřejnost.

➤ **Dodávka cukru** (tvoří 13 % celkové ekologické stopy CO₂ ve Skupině)

Snížení ekologické stopy má být zajištěno spoluprací s dodavateli k využívání lokální výroby cukru a ekologičtější dopravy.

➤ **Dodávka PET preforem** (tvoří 9 % celkové ekologické stopy CO₂ ve Skupině)

Čtvrtý největší podíl celkové ekologické stopy CO₂ ve Skupině tvoří dodávka PET preforem. Firma aktivně spolupracuje se svým hlavním dodavatelem na využívání ekologičtějšího dopravního prostředku. Rovněž také navyšuje množství použitých recyklovaných obalů tzv. rPET. V roce 2019 v Klášterné Kalcii začali používat 50 % rPET, což významně snížilo emise CO₂. Záměrem firmy je zvýšit podíl rPET v roce 2020 pro tento produkt na 100 %. Skupina se také zaměřuje na používání neplastových obalů, zejména na čepované produkty, kategorii sirupů a vratného skla.

➤ **Spotřeba zemního plynu** (tvoří 7 % celkové ekologické stopy CO₂ ve Skupině)

V provozech společnosti je pečlivě sledována spotřeba zemního plynu a společnost také pravidelně investuje do technologií a programů pro jeho snížení.

6.3.2 Odpadové hospodářství – balení

Společnost Kofola zaujímá velmi zodpovědný přístup k problematice zpracování a recyklování odpadů. Ze své podstaty s přihlédnutím k faktu, že se jedná o jednoho z největších výrobců nápojů, je to prioritní téma podnikové environmentální politiky.

Řešení problému snižování odpadů začíná již v procesu balení, což v dnešní době představuje v nápojovém průmyslu velmi diskutované téma. Cílem je najít optimální způsob balení a zároveň splnit veškeré hygienické normy a naplnit požadavky na udržitelný a ekologický přístup.

Firemní filozofie společnosti Kofola vychází z hesla, že „nejlepším obalem je žádný obal“. V praxi to znamená, že je aplikována politika „RE“ - omezit, znovu použít, recyklovat, kde je podle tohoto udržitelného pořadí úsporný materiál lepší než recyklace stávajícího.

Praktickým příkladem tohoto přístupu je snaha snížit váhu většiny PET lahví, díky čemuž se následně snižuje spotřeba granulí a ve svém důsledku dochází ke snížení negativního vlivu na životní prostředí. V roce 2019 přešla firma na nový PET obal, což přispívá k naplnění firemního předsevzetí, že převážná většina výrobků bude 100% recyklovatelná.

Hlavní oblasti z hlediska úspory plastových obalových materiálů jsou:

➤ **Balení „ZERO WASTE“**

Významnou součástí prodeje nápojů jsou čepované nápoje prostřednictvím distribuční sítě lokálních prodejců, resp. restaurací, prodejních stánků apod. Prodejem čepovaných nápojů se každoročně ušetří přes 75 mil. 0,5 l PET lahví.

➤ **Úsporná balení**

Prodej koncentrovaných sirupů namísto hotových nápojů vede ve svém důsledku k využití nižšího počtu lahví, dochází k úspoře až 247 mil. lahví za rok.

➤ **Zálohový systém lahví**

Opětovné použití lahví naplňuje požadavky na udržitelnou odpadovou politiku. V roce 2019 podíl nealkoholických nápojů prodávaných ve vratných obalech činí více než 16 % z celkového prodeje nealkoholických nápojů a cílem firmy je v následujících 5 letech dostat tento počet na 20 %.

6.3.3 Odpadové hospodářství – snižování odpadů

Společnost se při řešení odpadového hospodářství zaměřuje nejen na recyklaci a způsob užití plastových obalů při výrobě nápojů, ale odpadové hospodářství řeší v rámci podnikové politiky globálněji, o čemž svědčí např. zavedení politiky „ZERO WASTE“ ve vlastních kancelářských budovách. V rámci tohoto přístupu byly změněny všechny přísady na jedno použití (zejména mléko, cukr a kelímky) na větší a udržitelnější řešení a byly zavedeny systémy třídění odpadu do všech kanceláří. Součástí je také implementace vermikompostérů v provozovnách v Praze a Ostravě. Jedná se o proces rozkladu organického odpadu zpracovaného konkrétními druhy červů).

V segmentu UGO Salateriích a Freshbarech je cíleně snižována spotřeba množství plastů na jedno použití. Tohoto cíle bylo dosaženo používáním víceúčelových sklenic, porcelánových talířů a kovových příborů pro vlastní stravování. Zákazníci jsou motivováni, aby si přinesli vlastní kelímky nebo obědové krabičky, a tím se přispělo ke snížení spotřeby plastů na jedno použití. Konkrétně se jednalo o aktivitu, kdy společnost Kofola avizovala směrem k zákazníkům, že za každý ušetřený kelímek, přispěje firma finanční částkou 1 Kč k obnově druhové rozmanitosti v českých lesích. O úspěšnosti této akce svědčí fakt, že v roce 2019 bylo takto ušetřeno 30 128 kelímků na jedno použití, což představuje 542 kg plastu na jedno použití, který nemusel být použit. Záměrem firmy bylo touto cestou ušetřit minimálně 32 tun plastového odpadu za období let 2018 až 2020.

Lze říci, že společnost zaujímá proaktivní přístup ve sběru a opakovaného využití odpadů. Je jedním z největších dárců systémů Rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR - Extended Producer Responsibility) na všech trzích, na kterých působí. Odpady produkované ve výrobních závodech jsou recyklovány podle třídících standardů pro přípravu k recyklaci.

Firma přistupuje k plastovému materiálu resp. plastovým obalům jako k oběhovému materiálu. Je aktivním členem při budování depozitního systému na Slovensku, který má být zaveden v roce 2022.

V České republice a ve Slovinsku patří mezi přední výrobce v diskusích o nastavení správného systému sběru. Celkovým cílem všech zúčastněných stran by mělo být, aby zvolený systém třídění a recyklace plastového odpadu byl co nejúčinnější, a to nejen pro výrobce, ale také z hlediska celkového dopadu na společnost a životní prostředí.

6.3.4 Ochrana vodního zdroje

Podnikání v nápojářské oblasti průmyslu je velmi závislé na vodních zdrojích. Kvalita vodního zdroje musí vykazovat vysoké standardy zejména u minerálních a pramenitých vod, které jsou analyzovány externí laboratoří a výsledky analýzy vodního zdroje jsou dále posílány České inspekci životního prostředí ČIŽP.

Ve výrobních závodech jsou sledovány klíčové ukazatele:

- spotřeby vody na jeden litr vyrobeného produktu,
- jak nejefektivněji využít sirup při výrobě a minimalizovat ztráty odpadního sirupu (pro představu ve výrobním závodě v Mnichově Hradišti při plném zatížení výrobních linek se týdně likviduje přes 20 000 L odpadního sirupu).

Společnost je hrdá na to, že tyto hodnoty neustále klesají a daří se eliminovat plýtvání surovin a vody. Cílem Kofoly je maximalizovat ochranu vodních zdrojů a zabránit vysychání v přírodě. Vizi v následujících letech je vyhledat vhodný relevantní projekt, který by přispěl k udržení vody v přírodě. Kofola již několik let spolupracuje s nejlepšími hydrogeology a vládními úřady, ale také s místními zemědělskými zainteresovanými stranami.

Kofola má velmi rozmanité portfolio, kde jsou různé minerální a pramenité vody z různých oblastí, kde působí. Společnost ve svých aktivitách směřujících k ochraně vodních zdrojů přikládá větší důraz, než jsou povinni ze zákona a koncesí a je zde snaha zachovat tento cenný přírodní zdroj v nejvyšší možné kvalitě a jeho klíčové výhody pro budoucí generace. Tuto skutečnost Kofola využívá jako vhodný marketingový nástroj, kde ve svých marketingových kampaních zdůrazňuje, že její produkty nejsou stáčené „jen“ obecnou vodou, ale že použitá voda v nápojích má vlastnosti pramenité nebo minerální vody s přidanou hodnotou pro zákazníka.

6.3.5 Biodiverzita a ochrana

Kvalitní používání surovin je velmi důležité pro udržení produktu na trhu. V posledních letech veřejnost daleko více sleduje použité přísady, konzervanty, barviva, množství cukru v produktech apod. než tomu bylo dříve. Kofola tento směr již udržuje několik let, jelikož bez kvalitních surovin, by její výrobky nesplňovaly požadavky na kvalitu.

6.3.5.1 Kofolácká vize

Zemědělství patří mezi další činitele, který má vliv na kvalitu podzemní vody a zároveň na pěstování kvalitních bylin, které společnost využívá ve svých produktech. V současné době jsou kvalitní byliny nedostatkové zboží a je velmi obtížné sehnat zdroj, který pěstuje byliny, aniž by byly zatížené dusičnany, pesticidy či jinými těžkými kovy. Kofoláckou vizí je nahradit všechny bezejmenné suroviny surovinami, které mají nejlépe lokální původ, a proto se snaží navázat spolupráci a přesvědčit místní zemědělce, aby přešli na bio pěstování bylin. Součástí dohody Kofoly a zemědělců je záruka výkupu bylin, které používá ve svých výrobcích. Kvalita bylin je velmi významná pro společnost, jelikož má široké portfolio čajových výrobků a bylinkovou řadu Rajec. V menším množství je i receptura Kofoly vytvořena na několika druzích bylinek. Znalost příběhu ingrediencí a záruka kvality produktů je od základu klíčovým cílem a záměrem, k němuž v nejbližší budoucnosti společnost směřuje.

Zlomovým rokem byl rok 2018, kdy společnost zakoupila výrobce bylinných čajových směsí LEROS (LÉčivé ROStliny). Nákupem společnosti Kofola byla obohacena o novou úroveň péče o suroviny, jelikož se jedná o certifikovaný farmaceutický provoz, tudíž jsou zde nastaveny velmi přísné normy pro provoz a obsah čajů.

Kofola na první místo staví autentické a perfektní kvalitní suroviny. V roce 2019 se Kofola rozhodla začít pěstovat vlastní byliny. Jako pilotní oblast byly zvoleny ve Slovenské republice Rajecká dolina, kde se vyrábí pramenitá voda Rajec. Zpočátku se jednalo pouze o pěstování a ruční sklizeň heřmánku, který pak byl následně použit v limitovaných edicích čaje Rajec Heřmánek & LEROS Heřmánek. Nápoje byli bez konzervantů, z čistě přírodních surovin. Rajecká dolina se tak stala pilotní oblastí pro širší spolupráci s místními zemědělci a pro plnění vize, která souvisí s úsilím rozvoje ekologického zemědělství v regionu. Toto je milník, na kterém chce společnost stavět.

Po několika měsících byly dokončeny přípravy tohoto regionu na certifikaci „BIO-ORGANIC“ a dne 25.6. 2020 se stala Rajecká dolina BIO certifikovanou lokalitou.

Slovenská spoločnosť Naturalis SK udělila Kofole (respektive jejímu bylinkovému odvětví LEROS) certifikaci pro oblast několika hektarového pásma v Rajecké dolině s označením jako BIO lokality pro volný sběr bylin. Toto udělení certifikace podpořili i lokální zemědělci, kteří se zavázali, že nebudou používat syntetické pesticidy a hnojiva.

Což je skvělá příležitost nejen, jak ochránit vodní zdroj, ale také pro firmu LEROS s léčivými a autentickými rostlinami (jak divoce rostoucí, tak v plánované výsadbě). Společnost LEROS v minulém roce uvedla na trh celou novou bylinou čajovou řadu s označením BIO.

Jedná se o první úspěch Kofolácké vize, která zahrnuje tři hlavní požadavky:

- zajistit ochranu podzemních zdrojů vody,
- kontrola kvality vstupních surovin,
- přispět k rozkvětu unikátního ekosystému Rajecké doliny.

Spolupráce s farmáři je také zásadní pro čerstvé podnikání v UGO. Již dnes lze vidět na používaných lahvích džusů UGO, odkud ingredience pocházejí, a také aplikovanou vizi Kofoly, a tou je mít „rodný list“ pro všechny čerstvé ingredience.

Společnost klade vysoké normy, které používá v nákupním procesu a přísně kontroluje všechny dodavatele, tak aby měla záruku, že materiály byly pěstovány udržitelným způsobem.

Jak je uvedeno výše, obchodní model Skupiny má na společnost silný dopad, pokud jde o uvádění základních potravin na trh, a je také trendsetterem v oblasti životního stylu.

Největším rizikem tohoto problému je paradoxně náskok před hlavním spotřebitelem. Někteří lidé jsou velmi konzervativní a žádají úplně jiný typ produktů než zákazníci, kteří se přirozeně velmi zajímají o svůj příjem potravy. Podle některých studií provedených organizací UNESDA trvá změna chuťových preferencí spotřebitele alespoň 5 let, například při akceptaci sladkostí, protože cukr je nositelem chuti. Existuje jen menšina spotřebitelů, kteří dávají přednost nutriční hodnotě před chutí.

V rámci podnikové politiky Kofola investuje významnou část obrátu na vývoj nových produktů a technologií. Cílem je, aby produkty pro všechny skupiny spotřebitelů, a zejména ty pro méně dotčené skupiny spotřebitelů, byly o dva kroky před nimi a tlačily je dále, aby nakonec, usilovali o zdravější pití a stravování. Důrazně se zaměřuje na zlepšování

zdravých vlastností svých produktů. Vždy se snaží přinášet spotřebiteli lepší nebo zdravější produkt, s tím, že pro konzervativnější spotřebitele nabízí také různé alternativy.

Co se týče cukrů jako dochucovadla, společnost věří, že trendy budou směřovat ke zdravějším produktům s přírodními ingrediencemi a ke snížení množství cukru. Předpokladem je, že spotřebitel si zvykne na méně sladkou, ale bohatší přírodní chuť z použitých ingrediencí, a už nebude toužit po sladké chuti jako hlavní výhodě nápoje. Tento trend se odráží v rozšiřování produktové nabídky o nové výrobky, které nejsou závislé na použitém sladidle – například o bylinné výrobky nebo čajové a kávové směsi.

7 Návrh ke zlepšení environmentální politiky podniku Kofola a.s.

Na základě provedené analýzy lze konstatovat, že témata životního prostředí a udržitelného rozvoje jsou pro vedení společnosti klíčovými. Kofola je známá svojí angažovaností v ochraně životního prostředí, pořádá inovační dny a vynakládá velké finanční částky každý rok na různé projekty, technologické novinky apod. Tyto aktivity jsou naplňovány s cílem, aby výrobní proces byl co nejšetrnější k životnímu prostředí.

Tento postoj společnosti stvrzuje i prohlášení samotného generálního ředitele Jannise Samarase jakým je např.: „*Mým velkým cílem je dostat udržitelné uvažování do každodenního chodu firmy, do každého jednotlivého rozhodnutí – od omezení jednorázových mlíček do kávy po ochranu vodních zdrojů. Jedině tak zajistíme, abychom v Kofole mohli být trvale hrdí na věci, které děláme*“. (INVESTOR KOFOLA. *Náš přístup k podnikání* [online]. Dostupné z: <https://investor.kofola.cz/skupina-kofola/nas-pristup-k-podnikani/>).

I v době krize zapříčiněné COVID 19, nebyly sníženy finanční prostředky určené k ochraně životního prostředí, jako to mu bylo u jiných oblastí.

Kofola patří mezi podniky s vyspělou environmentální politikou, což dokazuje i průzkum EKOfola (obr.3), kde více než 85 % zaměstnanců vnímá problematiku životního prostředí. Z pohledu autora bakalářské práce a zároveň zaměstnance Kofoly jsou doporučeny návrhy, které jsou považovány za slabinu Kofoly.

Návrhy jsou rozděleny do tří oblastí:

- semináře o třídění odpadu,
- instalace fotovoltaických elektráren,
- změna používání obalových materiálů.

7.1 Oblast 1: Semináře o třídění odpadu

První navrhovanou možností je častější organizace seminářů se zaměstnanci ohledně třídění odpadů, jelikož lidský faktor je považován za slabinu a často i jedinec, svou neznalostí může mít vliv na celkový dopad, co se týče odpadového hospodářství. Někteří jedinci si neuvědomují následky, že smícháním odpadu jako je např. čistý papír s komunálním odpadem vytváří společnosti náklady, jelikož odpadová společnost bude odpad likvidovat pod kategorií komunální odpad a tím společnost přichází o výnosy spojené s výkupem

čistého papíru. V současné době probíhá školení o třídění odpadu ve firmě pouze jednou ročně, což je nedostačující pro zaměstnance ve výrobním procesu vzhledem k denní produkci odpadu. Firmě je doporučeno takto tématicky zaměřené semináře organizovat alespoň dvakrát ročně. Firma v této oblasti využívá inovativní kroky, o čemž svědčí mimo jiné třídění odpadu podle barevného schématu odpadních nádob, ale je také důležité, aby se i aktuální informace dozvíдали zaměstnanci a řádně je aplikovali v praxi.

7.2 Oblast 2: Snižování uhlíkové stopy

Další doporučení se týká snižování spotřeby elektrické energie ve výrobních závodech, neboť právě toto je jedním z klíčových faktorů ekologické stopy CO₂ a zároveň jedním ze strategických cílů společnosti Kofola v oblasti životního prostředí.

Úspory elektrické energie by mohlo být dosaženo instalací fotovoltaických elektráren, které zatím Kofola nenainstalovala ve svých výrobních závodech v České republice. Instalace fotovoltaických elektráren, by mohla přinést částečnou úsporu elektrické energie, alespoň ve výrobních závodech Kofoly (Krnov a Mnichovo Hradiště), jelikož se nacházejí v teplých a slunečných oblastech.

7.3 Oblast 3: Změna používání obalů

Poslední doporučení je zaměřeno na změnu materiálového balení nápojů. Změna by byla spojena s rozšířením produktového portfolia o balení ve vratných nerezových sudech KEG, které by zároveň nahradily plastové PETláhve, což by mělo zapříčinit pokles využívání plastového odpadu. V současné době jsou stáčený pouze nápoje Kofola a Vinea Frizzante, které jsou určeny hlavně pro restaurace, hospody, festivaly a různé sportovní akce. Jako vhodné produkty by mohli být zvoleny produkty, které stabilně zaznamenávají vysoké tržby. Jedná se např. o Vineu, Rajec, Top topic, ale i třeba Jupík, který je určen pro děti. Ve stáčené variantě by byly jistě oblíbeny konzumenty hlavně v letních měsících. V tomto období společnost zaznamenává největší tržby, především co se týče stáčené Kofoly. Rozšířením nabídky o další stáčené nápoje, by tak Kofola mohla dosáhnout potencionálně větších tržeb.

8 Závěrečné doporučení na základě analýzy zjištěných skutečností

Cílem této bakalářské práce s názvem *Přístupy vybraného podniku k ochraně životního prostředí* bylo nastínění problematiky ochrany životního prostředí z pohledu výrobního procesu podniku a jeho činnosti. Pro dané téma byla zvolena společnost Kofola a.s., která se zabývá výrobou nealkoholických nápojů.

V první části bakalářské práce jsou popsána teoretická východiska z pohledu problematiky environmentální politiky a jejího rostoucího významu, jak z hlediska globálních dopadů, tak z pohledu podnikového hospodářství. Firmy si stále více uvědomují, jaké negativní dopady mají jejich činnosti na životní prostředí a snaží se aplikovat kroky ke zlepšení kvality životního prostředí a také zachovat udržitelný rozvoj pro následující generace.

Prostor je zde také věnován popisu nástrojů environmentální politiky, zejména pak dobrovolným nástrojům, neboť představují významnou skupinu nástrojů uplatňovaných ve stále větším rozsahu především v podnikatelské sféře. Lze konstatovat, že právě dobrovolné nástroje nabízí podnikům možnost, jak získat vyšší konkurenceschopnost a odlišit se v rámci svého oboru s cílem nabízet ekologicky šetrné výrobky.

Významným nástrojem, který mapuje nedostatky v oblasti životního prostředí je systém environmentálního managementu, kterému je v práci věnovaná bližší pozornost, neboť výsledky přezkoumání z hlediska systému EMS jsou důležité pro nastavení priorit environmentální politiky a cílů v rámci neustálého zlepšování konkrétního podniku.

Praktická část této práce je zaměřena na vliv celé společnosti Kofoly na životní prostředí, zejména v oblastech odpadového hospodářství, vodních zdrojů a uhlíkové stopy. Kofola má vyspělou environmentální politiku a vnímá problematiku životního prostředí citelně a snaží se, co nejvíce snížit svůj dopad na životní prostředí při výrobě svých produktů, a proto často investuje do modernizace svých linek, kotelen a dalších technologií, které nejen, že šetří energii, ale snižují hodnoty emisí, spotřeby vody apod.

Z následné analýzy, která byla provedena z údajů z předchozích let vyplývá, že se společnosti úspěšně daří snižovat svůj dopad na životní prostředí při výrobě svých produktů. Z provedeného zkoumání lze vyvodit závěr, že společnost má nastaven správný

environmentální trend a směřuje k vizi, která byla zveřejněna vedením společnosti, že chce dosáhnout uhlíkové neutrality do roku 2030.

Kofola kromě cílů z oblastí technologických a odpadních, také stanovuje cíle, které se týkají udržitelného rozvoje. Pro rok 2021 Kofola stanovila cíl, že v okolí výrobních závodů, kde jsou lesy poničeny suchem nebo zasaženy kůrovcem budou vysázeny nové stromky. Naplnění tohoto cíle dokládá výsadba 1500 nových stromků v Ondrášově v prvním čtvrtletím roku 2021, který byl kůrovcem zasažen nejvíce. Výsadba nových stromků přispívá k zadržování vody v přírodě a ve svém důsledku, tak firma přispívá k ochraně vodního zdroje.

V závěru bakalářské práce jsou navržena opatření, která by společnost mohla použít ke snížení negativních dopadů na životní prostředí a k rychlejšímu naplnění cíle dosáhnout uhlíkové neutrality než v roce 2030. Jisté nedostatky byly shledány ve frekvenci pořádání seminářů zaměřených na třídění odpadů a ve využití elektrické energie pro výrobní procesy, kde byla doporučena instalace fotovoltaických elektráren. V neposlední řadě je navržena změna plastových obalů za vratné nerezové sudy, které by tak snížily využívání plastů ve výrobě a výsledkem by byl téměř nulový odpad.

Autor bakalářské práce je zaměstnán v Kofole na pozici Facility managera, který nese odpovědnost za odpadové hospodářství, tudíž problematika třídění odpadů mu je velmi blízká, a proto vnímá mírné nedostatky v třídění odpadů a jako jeden z výše uvedených návrhů doporučuje častější semináře na toto téma.

Výsledky z provedené analýzy environmentální politiky společnosti Kofola vedou autora k závěru, že v budoucnu Kofola dosáhne na většinu svých environmentálních cílů, jelikož i generální ředitel Jannis Samaras neváhá se aktivně a fyzicky zapojit do různých projektů jako je např. výsadba nových stromků a svojí přítomností, tak přenáší svůj kladný vztah k životnímu prostředí na ostatní zaměstnance.

Seznam použité literatury

ČAMROVÁ, Lenka. 2007. *Ekonomie a životní prostředí*. Praha: Alfa Publishing s.r.o. ISBN 978-80-86851-69-3.

EKOZNAČKA. *Ekoznačka EŠV a EŠS* [online]. 2021, [cit. 2021-04-13]. Dostupné z:

<https://ekoznacka.cz/ekoznaceni/ekoznacka-esv-a-ess>

FILDÁN, Zdeněk. 2015. *Povinnosti firem v podnikové ekologii* 7. upravené a rozšířené vydání. Tachov: Envi Group s.r.o. ISBN 978-80-904215-5-4.

FILDÁN, Zdeněk. 2015. *Příručka EMS podle ISO 14 001*. 3.vyd. Tachov: Envi Group s.r.o. ISBN-978-80-904215-1-6.

G.CZ. *Největší smogová katastrofa v historii: Velký smog v Londýně před 65 lety zabil 12 tisíc lidí* [online]. 2017-12-05, [cit. 2021-01-11]. Dostupné z:

<https://g.cz/nejvetsi-smogova-katastrofa-v-historii-velky-smog-v-londyne-pred-65-lety-zabil-12-tisic-lidi/>

JORDAN, Andrew, ADELLE, Camilla. 2013. ed. *Environmental policy in the EU: actors, institutions and processes*. Third edition. London: Routledge. ISBN 978-1-84971-469-3.

INVESTOR KOFOLA. *Náš přístup k podnikání* [online]. 2021, [cit. 2021-01-11]. Dostupné z:

<https://investor.kofola.cz/skupina-kofola/nas-pristup-k-podnikani/>

MŽP. *Historie a poslání MŽP* [online]. 2021, [cit. 2021-04-13]. Dostupné z:

<https://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>

MŽP. *Státní politika životního prostředí ČR* [online]. 2021, [cit. 2021-04-13]. Dostupné z:

https://www.mzp.cz/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi

NOVÁČEK, Pavel. 2011. *Udržitelný rozvoj*. 2. vyd. Olomouc. ISBN 978-80-244-2795-9.

PERRY, Martin. 2015. *Environmental policy for business a manager's guide to smart regulation*. First edition. New York Business expert press. ISBN 978-1-60649-670-1.

REMTOVÁ, Květoslava. 2006. *Strategie podniku v péči o životní prostředí*. 1. vyd. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-1086-3.

SCHULZ, Christoph. 2020. Stop době plastové. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-271-2925-6.

STEJSKAL, Vojtěch. 2016. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-229-0.

TUHÁČEK, Miloš, JELÍNKOVÁ Jitka a kolektiv. 2015. Právo životního prostředí. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s. ISBN 978-80-247-9979-7.

VEBER, Jaromír a kol. 2015. Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce. 2. vyd. Praha: Management press s.r.o. ISBN 978-80-7261-210-9.